

Identifying Factors Affecting Rural Tourists' Perception of Environmental Risk and Its Impact on Tourist's Travel Behavior

Atiyeh Garoosi

M.Sc. Student in Geography and rural planning,
Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

Tahereh Sadeghloo*

Assistant professor, Department of Geography,
Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

Abstract

Introduction

Tourism is one of the largest and fastest-growing industries globally, both in developed and developing countries and is also a good tool for boosting the economic power of the regions. In addition, the development of the tourism industry to promote the destination's image allows the area to achieve other benefits such as job creation and business creation. Also, today, tourism is considered as one of the new functions of rural spaces. But this industry is associated with many risks and threats for tourists; their perception can play a significant role in travel decisions, readiness, and their response to these risks. Slowly With the increase of natural threats (such as infectious diseases, natural disasters, etc.), safety and security have become a worrying factor among tourists. Increasing the risk perception of communities can be considered as the first and most effective step for the optimal guidance and success of the community-based risk management process. Risk perception consists of various cognitive, emotional, and functional factors and is an intrinsic dimension of the tourist's choice of destination. Tourists' perception of environmental hazards and elements can play a very important role in deciding to travel and choose a tourist destination by affecting the mental image of the destination. Torqabeh

(Corresponding Author: tsadeghloo@um.ac.ir)

How to Cite: Garoosi ,Atiyeh(2021), Identifying Factors Affecting Rural Tourists' Perception of Environmental Risk and Its Impact on Tourist's Travel Behavior, *Tourism Management Studies*, Vol.16, No.55, 293-318.

District of Binalood County, located in Khorasan Razavi province with 19 villages, mainly in the river, is in great demand by weekend tourists due to its proximity to the city of Mashhad pilgrims. Also, the villages of this city have natural attractions and suitable weather conditions, and the existence of these attractions is not free of dangers. They are exposed to many perceived and unnoticed risks. The present study seeks to investigate and identify the factors affecting the perception of tourists' risk of environmental hazards in rural destinations and its impact on the choice of destination by the tourist.

Materials and Methods

In this research, the phenomenological approach has been used to conduct field research and analyze the level of tourists' risk perception of the risks of rural tourism destinations and the factors affecting them. Through this qualitative method, relevant data have been collected and interpreted by in-depth interview method among rural tourists in Torqabeh District of Binalood County. The interviewees include 30 tourists from the studied villages who have the experience of presence and tourism in the destination villages. In this interview, a set of personal and professional characteristics were also considered. Interviews average time, all of which were face-to-face and direct, varied depending on the individuals' circumstances, the desire to talk, the job, the history of visiting and touring the area, and so on, and was about 18 minutes.

The interviews began with a brief explanation of the research objectives and individual characteristics of the individuals. They were based on several key questions about the perception and experience of hazards, prevailing hazards, and factors influencing perception and its impact on tourist performance.

Next, when conducting interviews, data management and analysis, in the stages of data familiarity, identifying related phrases, formulating meanings (without researcher assumptions), clustering topics, comprehensive description of the phenomenon, and making the main topic of the findings that Samples were referred for validation.

Discussion and Results

Based on the present study's findings, the main risks perceived by the sample tourists can be classified into two dimensions: natural and human, among which human risks with financial, physical, and socio-psychological risks have the highest frequency. In the mentioned human hazards, road accidents, theft and insecurity, disease, and the dimension of natural hazards of floods, earthquakes, and mountain falls have been expressed by tourists as the most probable hazards. According to the background of studies in risk perception, tourists' risk perception can be considered overshadowed by subjective and objective factors as follows: Mental factors in two dimensions of individual-social characteristics such as age, gender, educational experience, social status, educational level, income, and social experience, and cognitive abilities such as personality type, emotions, attitudes, values and so on. The second category is objective factors that include observations of the social and natural environment in the tourist destination and the security situation of "food, housing, transportation, travel, shopping, entertainment" in the travel process. Based on objective factors of crime and insecurity, weather conditions, health conditions, physical equipment (vehicles and housing, etc.) and destination facilities, environmental pollution, cultural differences, local attitudes and indicators of natural disasters, and media and news can cause tourists to perceive the danger. However, tourists' travel behavior after perceiving the danger can also be examined and categorized in two approaches of avoiding danger or dealing with danger.

Conclusions

Considering the role of tourism in economic development and rural sustainability, strengthening the security dimension of tourism and increasing areas of risk perception and readiness of tourists to deal with them by increasing tourists' awareness and awareness by strengthening risky communication, increasing tourists' skills in preparing for crisis Possible information, information about the situation in the area before deciding to travel, travel with full equipment, not to enter the area of rivers and the dangerous regions, increase road and road safety and

create warning signs in hazardous areas, rising rivers, Etc. can be useful by different groups of tourists and tourism development officials

Keywords: Rural tourism, hazards, risk perception, destination image, villages of Torqabeh district.

شناسایی عوامل موثر بر ادراک گردشگران روستایی از ریسک مخاطرات محیطی و تاثیر آن بر رفتار سفر گردشگر

دانشجوی کارشناسی ارشد، جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

عطیه گروسی

استادیار گروه جغرافیا، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

طاهره صادقلو *

چکیده

امروزه گردشگری به عنوان یکی از کارکردهای جدید فضاهای روستایی با مخاطرات و تهدیدات بسیاری برای گردشگران همراه است، که ادراک این مخاطرات می تواند نقش قابل توجهی در تصمیم سفر، آمادگی و واکنش آن ها در مواجهه با این مخاطرات ایفا کند. افزایش ادراک خطر جوامع را می توان اولین و موثرترین گام برای هدایت مطلوب و موفقیت فرایند مدیریت ریسک اجتماع محور به شمار آورد. در حقیقت ادراک خطر سازه ای مشکل از عوامل مختلف شناختی، احساسی و عملکردی است و از ابعاد ذاتی انتخاب مقصد از سوی گردشگر است. بر این اساس، مقاله حاضر به بررسی عوامل موثر بر ادراک خطر و تاثیر آن بر تصمیم سفر ۳۰ گردشگر روستایی به روش کیفی پدیدارشناسی و با استفاده از تحلیل مصاحبه های عمیق از جامعه نمونه و محوربندی و تحلیل موضوعی داده های به دست آمده پرداخته است. براساس نتایج به دست آمده، بیشترین مخاطرات احتمالی درک شده توسط گردشگران در بعد مخاطرات انسانی خطر تصادفات جاده ای و در بعد طبیعی سیلاب است. همچنین عوامل موثر بر ادراک خطر مقاصد از دیدگاه جامعه گردشگران مورد مطالعه، در دو قالب عوامل عینی، نظیر تجربه و مشاهدات و عوامل ذهنی، قابل دسته بندی است. همچنین نتایج نشان می دهد بعد از ادراک خطر دو رفتار اجتناب از سفر با تغییر مکان و زمان یا توقف سفر، و رفتار رویارویی با مخاطره با اهرم هایی نظیر تجهیز وسایل و احتیاط و برنامه ریزی بیشتر به صورت برابر در نمونه ها انتخاب شده است.

کلیدواژه ها: گردشگری روستایی، مخاطرات، ادراک خطر، تصویر مقصد، دهستان طرقله

مقدمه

گردشگری یکی از بزرگترین و سریع‌ترین صنایع در حال رشد جهان هم در کشورهای توسعه‌یافته و هم در کشورهای در حال توسعه است. همچنین وسیله‌ای مناسب برای بالا بردن قدرت اقتصادی مناطق است. به‌علاوه، توسعه صنعت گردشگری به‌منظور ترویج تصویر مقصد، امکان دستیابی منطقه‌ای به مزایای دیگر مانند اشتغال‌زایی و ایجاد کسب‌وکار را فراهم می‌آورد (سازمان جهانگردی سازمان ملل متحد^۱، ۲۰۱۳؛ ارشاد^۲، ۲۰۱۰: ۴). اما به‌دلیل اقدامات تهدیدکننده در جهان، مانند تروریسم و جنگ، شیوع بیماری‌های همه‌گیر، بلایای طبیعی جهان و بحران رکود اقتصادی با مخاطرات و موانعی روبه‌رو است. این موانع بر رشد گردشگری تاثیر منفی می‌گذارند و به اصطلاح، احتمال خطرات مسافرتی^۳ را برای آن به‌همراه دارد (مورتی^۴، ۲۰۰۸). با افزایش تهدیدات طبیعی، مانند بیماری‌های واگیردار، بلایای طبیعی و...، موضوع ایمنی و امنیت به یک عامل نگران‌کننده در میان گردشگران تبدیل شده‌است (گوستی و ماریارایا^۵، ۲۰۱۹: ۱۰۲). امنیت درک‌شده نقش مهمی در تصمیم‌گیری‌های گردشگران برای بازدید از یک مقصد گردشگری ایفا می‌کند؛ به‌ویژه در گردشگری روستایی، که در انواع مختلف آن شامل گردشگری طبیعی، گردشگری فرهنگی، گردشگری بومی، گردشگری دهکده‌ای و گردشگری کشاورزی تعامل گردشگران با طبیعت کمی پیچیده‌تر و بیشتر است (بلانکاس و همکاران^۶، ۲۰۱۷: ۱۱۹۳؛ اشتري مهرجردی، ۱۳۸۳: ۷۶).

یکی از عوامل موثر در انتخاب گردشگران کیفیت مقصد و تصویر ذهنی گردشگر از آن مقصد است، که تحت تاثیر عوامل بسیاری شکل می‌گیرد. تصویر ذهنی به‌عنوان مجموعه‌ای از اعتقادات، برداشت‌ها و ایده‌هایی که مردم از اشیاء، رفتارها و رویدادها دارند تعریف شده‌است (کرومپتون^۷، ۱۹۷۹: ۲۷) و شامل دو جزء تصاویر ارگانیک و تصاویر ناشی از اطلاعات دریافت‌شده از مقصد است. تصاویر ارگانیک توسط خود افراد از طریق تجربیات

-
1. UNWTO
  2. Irshad
  3. Travel Risks
  4. Murthy
  5. Giusti, and Maria Raya
  6. Blancas et al
  7. Crompton

گذشته با مقصد و تصاویر ناشی از اطلاعات دریافت‌شده از منابع مختلف از جمله تبلیغات و رسانه‌ها، اخبار و ... درباره مقصد است (گان^۱، ۱۹۷۲ به نقل از تالیب و همکاران^۲، ۲۰۱۶: ۹۹۰). ادراک گردشگران از مخاطرات و عوامل تهدیدکننده محیطی می‌تواند با تاثیرگذاری بر تصویر ذهنی از مقصد، نقش بسیار مهمی در تصمیم سفر و انتخاب یک مقصد گردشگری داشته باشد. مطالعات بسیاری در حوزه مخاطرات و امنیت گردشگران از دهه ۱۹۷۰ انجام شده‌است، ولی توجه به اصطلاح ادراک خطر و ریسک مخاطرات در گردشگری به‌طور گسترده‌ای پس از حادثه ۱۱ سپتامبر مورد استفاده قرار گرفت (ویلیامز و بالاز^۳، ۲۰۱۳: ۲۱۰). مخاطرات طبیعی و انسانی علاوه بر تاثیرگذاری روی صنعت گردشگری و امنیت گردشگری، پایه اقتصادی کشور را نیز تهدید می‌کنند (بردیچفسکی و گیسون^۴، ۲۰۱۵: ۳۰۱). ضرورتاً با توسعه اقتصاد و صنعت گردشگری، لزوم توجه به امنیت و ایمنی گردشگران در برابر مخاطرات محیطی به‌عنوان یک چالش اساسی مطرح است. ریسک و گردشگری به‌طور ذاتی با هم مرتبط هستند، زیرا تصمیم به سفر خود به‌معنای خطر است. از جمله این خطرات سفر به یک مکان ناآشنا، رویارویی با مخاطرات محلی آن منطقه، عدم اطمینان از شرایط آینده، و نتایج منفی ممکن برای تصمیم‌گیری‌های مرتبط با سفر است (چانگ^۵، ۲۰۰۹: ۳۷۰). به‌دلیل تفاوت‌های جغرافیایی و فرهنگی ممکن است گردشگران مسئله ریسک را متفاوت ادراک کنند (لو^۶، ۲۰۰۶: ۲۹۵). لذا شناسایی سطح ادراک گردشگران از ریسک مخاطرات موجود در مقصد و آگاهی او از نوع مخاطراتی که با آن‌ها مواجه است در افزایش میزان آمادگی آنان برای رویارویی با مخاطرات و در انتخاب هوشمندانه مقصدها بسیار تاثیرگذار است.

ایران، به‌عنوان کشوری مخاطره‌خیز، دارای روستاهای گردشگری با موقعیت خاص طبیعی - جغرافیایی است. این جاذبه‌ها نظیر بسیاری از نقاط دنیا با مخاطرات طبیعی همراه و توأم هستند. بسیاری از این روستاها که به‌دلیل ماهیت منطقه و موقعیت جغرافیایی خود، مکان و علت شکل‌گیری روستاها و نوع جاذبه پوشش‌دهنده آن در نواحی مخاطره‌خیزی نظیر

-
1. Gunn
  2. Talib et al
  3. Williams & Baláz
  4. Berdychevsky & Gibson
  5. Chang
  6. Law

حاشیه رودخانه‌ها و دریاها، نواحی دره‌ای، کوهستانی یا پایکوهی و نظایر آن واقع شده‌اند با مخاطرات بسیاری همزیستی می‌کنند (به‌نقل از به شریفی ولدانی، ۱۳۹۳؛ کیانی سلمی و مهرابی، ۱۳۹۶: ۲۷۹). گردشگران در بسیاری از مواقع به‌علت عدم آگاهی از این مخاطرات و حضور در زمان و مکان نامناسب، در معرض آسیب و خسارت‌های جدی قرار می‌گیرند؛ به‌عنوان مثال، میزان خسارات واردشده از وقوع سیلاب نوروز ۹۸ در بیش از ۱۵ استان ایران و در شهرهایی نظیر شیراز، مازندران، خوزستان و لرستان، که بخش عمده‌ای از خسارت‌دیدگان آن گردشگران نوروزی بودند، علاوه بر شمار زیادی تلفات جانی، حدود ۵۵۲ میلیارد و ۶۰۰ میلیون تومان برآورد شد (گزارشات سازمان مدیریت بحران کشور، ۱۳۹۸). بخش طرqbه شهرستان بینالود واقع در استان خراسان رضوی با ۱۹ روستای عمدتاً روددره‌ای با ویژگی‌هایی مثل فراوانی گردشگران در آخر هفته و مجاورت روستاهای این شهرستان با کلان‌شهر مشهد، که با تقاضای بالای گردشگری برای مردم شهر مشهد و زائران روبه‌رو هستند، باعث جذب گردشگر در این منطقه شده‌اند. همچنین روستاهای این شهرستان دارای جاذبه‌های طبیعی و شرایط آب‌وهوایی مناسب هستند و وجود این جاذبه‌ها خالی از مخاطرات نیست و در معرض ریسک‌های ادراک‌شده و نشده بسیاری قرار دارند. پژوهش حاضر به‌دنبال بررسی و شناسایی عوامل موثر بر ادراک ریسک گردشگران از مخاطرات محیطی مقصدهای روستایی و تاثیر آن بر انتخاب مقصد از سوی گردشگر است. در حقیقت، سوال پژوهش شناسایی عوامل موثر بر ادراک گردشگران از مخاطرات محیطی و تاثیر آن بر رفتار آنان است.

پیشینه پژوهش

تعداد مطالعات در حوزه مخاطرات گردشگری و ایمنی از دهه ۱۹۷۰ به این سو و با توسعه گردشگری افزایش یافته‌است. برخلاف مسافران تجاری، گردشگران تفریحی آزاد هستند که در مورد وضعیت ایمنی خود تصمیم بگیرند یا از مقصد اجتناب کنند (سونمز و گریف، ۱۹۹۸ به‌نقل از لینگ یانگ و همکاران^۱، ۲۰۱۵: ۲). در ارتباط با موضوع ادراک ریسک گردشگران و به‌طور عام‌تر عوامل موثر بر ادراک ریسک مطالعات خارجی بسیاری وجود دارد، اما مطالعات متمرکز بر حوزه مخاطرات گردشگری روستایی محدودتر است.

1. Soñmez & Graefe
2. Ling Yang et al

جدول ۱. پیشینه مطالعاتی تحقیق

نویسندگان و سال انتشار	عنوان	نتایج
فرجی سبکبار و همکاران (۱۳۹۲)	ارزیابی سطح ریسک در فرایند توسعه سیستم‌های گردشگری (مطالعه موردی: شهرستان خرم آباد)	برای ارزیابی پارامترهای ریسک از مدل دیماتل و ایان پی و تکمیل پرسشنامه توسط دو گروه مدیران و گردشگران استفاده گردید. نتایج پژوهش حاضر حاکی از آن است که در بین ریسک‌های شناسایی شده و ریسک‌های سیاسی، حقوقی، اقتصادی و مالی، اجتماعی - فرهنگی، بهداشتی و محیطی، فناورانه، ساختاری و عملکردی و ایمنی و امنیت بیشترین احتمال وقوع را دارند، که بیشترین مقدار شدت مربوط به ریسک‌های ساختاری و عملکردی است.
شریفی ولدانی (۱۳۹۳)	ادراک محیطی مخاطرات گردشگری در مناطق خشک و بیابانی (نمونه موردی: شهرستان‌های نائین و خورو بیابانک)	نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که بیش از ۳۸٪ جامعه گردشگران از عوامل خطر ساز مقصد بی اطلاع و ۲۹٪ نیز تا حد کمی از آسیب‌های احتمالی مقصد مطلع‌اند. مخاطرات دی‌هیدراسیون و اشعه UV، کیفیت آب و غذا، اثرات شن‌ها و حیوانات وحشی و گیاهان سمی برخی از مخاطرات گردشگری بیابانی است، که جهت مقابله آموزش‌های لازم برای حضور در این مقصد باید به گردشگران داده شود.
رنجبریان و همکاران (۱۳۹۳)	شناسایی مخاطرات ادراک شده گردشگران بالقوه از ایران	نتایج آمیخته مطالعه کمی و کیفی نشان می‌دهد که گردشگران بالقوه هشت نوع ریسک در خصوص ایران ادراک می‌کنند. این ابعاد شامل ریسک نقض حقوق بشر، پوشش نامناسب، اجتماعی، عدم دسترسی به پول نقد، جرائم، ارتباطات و ویزاست.
زمان زاده و همکاران (۱۳۹۵)	بررسی تاثیر مخاطرات بر توسعه گردشگری (مطالعه موردی: شهرستان سرعین)	نتیجه‌ای که از این تحقیق به دست آمده بیانگر بالا بودن احتمال وقوع مخاطرات بهداشتی و محیطی از دیدگاه گردشگران و همچنین مخاطرات ساختاری - عملکردی از دیدگاه مسئولین فعال در بخش گردشگری می‌باشد.
حیدری و همکاران (۱۳۹۵)	نگرش جامعه محلی نسبت به مخاطرات ادراک شده توسعه گردشگری کشاورزی (مطالعه موردی: شهرستان تنکابن)	مطالعه حاضر به دنبال ارزیابی مخاطرات ادراک شده کشاورزان از توسعه گردشگری منطقه است که براساس میزان اثرگذاری ریسک‌های ادراک شده، ریسک‌های اقتصادی، ریسک‌های تولید و بازار، ریسک‌های طبیعی، ریسک‌های اجتماعی، فرهنگی و ریسک‌های سیاسی نهادی به ترتیب در درجه اول تا پنجم اثرگذاری قرار می‌گیرند.

ادامه جدول ۱.

نویسندگان و سال انتشار	عنوان	نتایج
عسگری زاده و همکاران (۱۳۹۶)	بررسی نقش ادراک ریسک مردم بر رفتارهای کاهش ریسک زلزله در شهر تهران	نتایج تحقیق نشان داد ادراک ریسک با قصد رفتارهای کاهش ریسک ارتباط معنی داری دارد. متغیرهای میزان بی‌اعتمادی به مدیریت بحران شهری و میزان ناتوانی افراد در برابر زلزله با قصد انجام رفتارهای کاهش ریسک رابطه منفی دارد.
کیانی سلمی، مهرایی (۱۳۹۶)	شناسایی عوامل موثر بر امنیت گردشگری و نقش آن در رضایت، وفاداری و جذب گردشگران (نمونه موردی: گردشگران اصفهان)	با توجه به یافته‌های تحقیق، از عوامل شکل‌دهنده امنیت جنبه‌های دیداری و ملموس امنیت، امکانات کالبدی و شیوه برخورد شهروندان اصفهانی از اهمیت بالایی برخوردار هستند. همچنین، رابطه معناداری بین احساس امنیت و وفاداری به مقصد وجود دارد.
شوئی‌کینگ ^۱ و همکاران (۲۰۰۹)	ادراک خطر و اهداف سفر (مطالعه موردی: چین و بازی‌های المپیک پکن)	این مطالعه به بررسی رابطه بین درک خطر و اهداف سفر می‌پردازد و همچنین بر جمعیت همگن دانشجویان زیر ۳۰ سال متمرکز شده است. تجزیه و تحلیل عاملی چهار عامل خطر درک شده را آشکار کرد: ایمنی شخصی، خطر فرهنگی، خطر روانی و خطر خشونت. تحلیل‌های رگرسیون نشان داد که خطر خشونت و خطر روانی تأثیر معناداری بر قصد شرکت‌کنندگان برای بازدید از چین به عنوان گردشگر داشته است.
پارک و ریسینجر ^۲ (۲۰۱۰)	تفاوت در تأثیر درک شده از بلایای طبیعی و ریسک سفر در سفرهای بین‌المللی (فلوریدا جنوبی)	این مطالعه به بررسی تفاوت‌های اجتماعی و جمعیت‌شناختی و اقتصادی در مورد اثرات حوادث طبیعی و ریسک سفر در سفرهای بین‌المللی می‌پردازد. ۳۵۴ بازدیدکننده از فلوریدا جنوبی با توجه به برداشت آن‌ها از تأثیر حوادث طبیعی و ریسک سفر در سفرهای بین‌المللی مورد بررسی قرار گرفت. آزمون تی و آنوا یک‌طرفه نشان داد که تفاوت‌های قابل توجهی در درک میزان وقوع بلایای طبیعی فردی و گروهی و خطرات مسافرتی در سفر بین‌المللی در بین پاسخ‌دهندگان با برنامه‌های مختلف اجتماعی - جمعیتی و اقتصادی وجود دارد.

1. Xueqing et al
2. Park & Reisinger

ادامه جدول ۱.

نویسندگان و سال انتشار	عنوان	نتایج
گونزالس و همکاران ^۱ (۲۰۱۸)	درک خطر گردشگران و استفاده از دستگاه‌های تلفن همراه (در مقصد گردشگری ساحلی)	از بررسی‌های صورت گرفته در این مقاله چنین استدلال می‌شود که رضایت از تجربه گردشگران با میزان وابستگی آن‌ها به دستگاه‌های تلفن همراه همبستگی مثبت دارد، اما با درک خطر از حریم خصوصی ارتباط منفی دارد.
ریندراسیه ^۲ (۲۰۱۸)	ادراک خطر گردشگران و تصویر مقصد در معرض حوادث طبیعی (مطالعه موردی: بالی و یوگیاکارتا، اندونزی)	نتایج این نظرسنجی نشان می‌دهد که وقوع بلایای گذشته به شدت بر تصمیم گردشگران برای بازدید از اندونزی تأثیر می‌گذارد و باعث دلسردی موقتی در گردشگران می‌شود، که با فراهم کردن امکانات بهتر می‌تواند گردشگران را برای بازدید از مقصد جذب کند.
گوستی و ماریارایا ^۳ (۲۰۱۹)	تأثیر درک جرم و قالب اطلاعات بر تمایل / قصد گردشگران برای سفر	این مقاله به بررسی تأثیر چهار بعد شناختی در یک موقعیت فرضی می‌پردازد، که در آن شرکت کنندگان پس از قرار گرفتن در معرض محرک‌هایی در قالب یک ویدیو، تمایل خود را برای سفر به کلمبیا گزارش می‌دهند. براساس نتایج در زمان ادراک مخاطره محیطی نظیر جرم تمایل به سفر منفی و قابل توجه است. پیام منفی در صورت ارسال از طریق قالب خبری تلویزیونی، تأثیر قوی‌تری دارد.
ویلاچ مولینرو ^۴ و همکاران (۲۰۲۱)	درک سناریوی جدید خطر پس از کووید ۱۹: چشم‌اندازها و چالش‌های دوره جدید گردشگری	این مقاله سناریوی جدید خطر سفر را با تجزیه و تحلیل درک خطر سفر و اقدامات برای بهبود اعتماد به نفس مسافران را بررسی می‌کند. این مطالعه طی دو مرحله همه‌گیری کرونا انجام شده است. در مرحله اولیه، فرایند تصمیم‌گیری مسافران به صورت آنلاین مورد مطالعه قرار گرفت تا بدانند چرا مسافران تصمیم به حفظ یا لغو برنامه‌های سفر گرفته‌اند و چه متغیرهایی بر درک خطر سفر آن‌ها تأثیر می‌گذارد و در گام دوم، به تنش‌زایی پرداخته شده است.

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

1. Gonzalez et al
2. Rindrasah
3. Giusti and Maria Raya
4. Villac'e-Molinero

عمده مطالعات به لحاظ مقیاس فراگیری و گستردگی، تمرکز بر گردشگران ملی دارند و کم‌تر به مقیاس‌های محلی مانند روستا توجه شده‌است. با توجه به محدود بودن مطالعات داخلی صورت گرفته در این خصوص، تمرکز مطالعه حاضر بر گردشگران روستایی به شیوه کیفی با رویکرد پدیدارشناسی و تعیین سطح ادراک ریسک و عوامل موثر بر آن در میان این نوع از گردشگران را می‌توان از وجوه نوآوری پژوهش حاضر برشمرد.

روش^۱

رویکرد پژوهش کیفی پدیدارشناسی هوسرل^۲ که به مطالعه تجربی زندگی می‌پردازد و در مطالعات بسیاری، به‌منظور درک عمیق‌تر از مسئله مورد استفاده قرار گرفته‌است (ریچی و هادسون^۳، ۲۰۰۹: ۱۱۵؛ پرنیکی و جمال^۴، ۲۰۱۰: ۱۰۶۰). در روش پدیدارشناسی، محقق سعی دارد تا به توصیفی مستقیم از تجربیات شخصی بدون در نظر گرفتن منشا روان‌شناختی و توضیح‌های علمی‌ای که ممکن است دانشمندان ارائه دهند برسد (آندریوتیس^۵، ۲۰۰۹: ۷۰؛ مرلو - پونتی و بانان^۶، ۱۹۵۶: ۶۵). بنابراین رویکردهای پدیدارشناختی در مسائلی که با تجربه انسان‌ها و تاثیر ادراک آن‌ها بر کنش و رفتار مواجه است یا به عبارتی در آن تمرکز بر فهم تجربه‌های انسانی است کاربرد بالایی دارد (آندریوتیس، ۲۰۰۹: ۸۲؛ کاسمیر^۷، ۱۹۸۳: ۳۲۰). در این پژوهش نیز از روش کیفی در قالب رویکرد پدیدارشناسی برای انجام پژوهش میدانی و واکاوی سطح ادراک ریسک گردشگران از مخاطرات محیط‌های مقصد گردشگری و عوامل موثر بر آن در نواحی روستایی استفاده شده‌است. در این مطالعه سعی شده‌است از طریق روش کیفی در چهارچوب رویکرد پدیدارشناسی توصیفی، داده‌های مرتبط به‌صورت میدانی با شیوه مصاحبه عمیق از بین گردشگران روستایی دهستان طرقله شهرستان بینالود جمع‌آوری و تفسیر گردد.

1. method
2. Husserl
3. Ritchie & Hudson
4. Pernecky & Jamal
5. Andriotis
6. Merleau-Ponty, Bannan
7. Casmir

مصاحبه‌شوندگان این مطالعه در بخش کیفی شامل ۳۰ نفر از گردشگران روستاهای مورد مطالعه هستند که تجربه حضور و گردشگری از روستاهای مقصد را دارند و در این مصاحبه، گستره‌ای از ویژگی‌های فردی و شغلی نیز مورد توجه و بررسی قرار گرفت. میانگین زمانی مصاحبه‌های انجام شده که همه آن‌ها حضوری و مستقیم بوده است وابسته به شرایط افراد، تمایل به گفت‌وگو، شغل، سابقه بازدید و گردشگری از منطقه و نظایر آن متغیر و حدود ۱۸ دقیقه بوده است. مصاحبه‌ها با توضیحی اجمالی درباره منظور محقق از انواع ریسک‌های موجود و عوامل موثر بر آن در دست‌بندی‌های مختلف و ویژگی‌های فردی افراد آغاز شد و بر مبنای چند سؤال محوری زیر شکل گرفته است:

- در بازدید و گردشگری در روستاهای مورد مطالعه احتمال وقوع چه مخاطراتی را ادراک یا آن‌ها را تجربه کرده‌اید؟
- چه عواملی در ایجاد این ادراک نسبت به ریسک‌ها و مخاطرات توسط شما موثر بوده است؟
- ادراک این ریسک‌ها و مخاطرات چه تاثیری در رفتار یا عملکرد شما نسبت به تصمیم‌گیری درباره مقصد داشته است؟
- چه پیشنهادات و راه‌حلی در حوزه بهبود ادراک گردشگران از ریسک مخاطرات و مدیریت پیامدهای آن دارید؟

علاوه بر این سعی شد بین گفت‌وگوها، فرد به لحاظ ذهنی کاملاً در فضای بازسازی شرایط و مواجهه با چالشهای تجربه شده قرار گیرد. در گام‌های بعد مطالعه، ضمن انجام مصاحبه، مدیریت و تحلیل داده‌ها، در مراحل آشنایی با داده‌ها، شناسایی عبارات درخور توجه، فرموله کردن معانی (بدون دخالت پیش فرض‌های محقق) خوشه‌بندی مضامین، توصیف جامع از پدیده و ساخت محورهای مضمونی اصلی و ارجاع یافته‌ها به نمونه‌ها جهت اعتبار سنجی نیز انجام شد (مورو و همکاران^۱، ۲۰۱۵: ۶۴۴).

گردشگران مورد مطالعه اغلب در حوزه گردشگاهی بخش طرّبه بررسی و مورد مصاحبه قرار گرفتند. بخش طرّبه با مرکزیت شهر طرّبه از حوزه‌های مهم گردشگری استان خراسان رضوی به‌شمار می‌رود. این منطقه به دلیل برخورداری از شرایط مطلوب طبیعی، قابلیت بالایی در جذب گردشگران آخر هفته دارد، اما این ویژگی‌های محیطی - طبیعی و رودرهای بودن آن، احتمال مخاطره‌خیزی و قرارگیری در معرض مخاطرات را افزایش داده است. احتمال

وقوع مخاطراتی همچون سیل، زلزله، ریزش کوه و غیره از مواردی هستند که گردشگران را تهدید می‌کند. در کنار این موارد، مخاطرات اجتماعی همچون مشکلات جاده‌ای، مسائل بهداشتی و امنیتی در این مناطق را نیز می‌توان از موارد قابل توجه در این حوزه برشمرد.

یافته‌ها

همان‌طور که پیشتر بیان شد، در راستای تحلیل سطح ادراک گردشگران روستایی منطقه مورد مطالعه از مخاطرات احتمالی فضا و همچنین سطح آمادگی آن‌ها برای مواجهه با مخاطرات احتمالی، با ۳۰ گردشگر مصاحبه‌ای با محوریت چهار پرسش کلیدی صورت گرفت: پرسش‌هایی از نوع ریسک‌ها و مخاطرات تجربه‌شده توسط آن‌ها، عوامل موثر در ایجاد این ادراک نسبت به ریسک‌ها و مخاطرات، نتیجه و تاثیر ادراک ریسک‌ها و مخاطرات در رفتار و تصمیم‌گیری درباره مقصد و درنهایت، پیشنهادات و راه‌حلی‌هایی در حوزه بهبود ادراک گردشگران از ریسک مخاطرات. در آغاز مصاحبه، برای ارزیابی سطح ادراک گردشگران از مخاطرات، از آن‌ها خواسته شد که بیان کنند آیا تاکنون با خطر یا مخاطراتی در حین بازدید از روستاهای این منطقه مواجه شده‌اند یا خیر، و در صورت مثبت بودن پاسخ سؤال، نوع مخاطره تجربه‌شده را قید کنند (جدول ۲).

جدول ۲. ریسک‌ها و مخاطرات تجربه‌شده توسط گردشگر در بازدید از روستاهای مورد مطالعه

نوع ریسک	عمده مخاطرات تجربه‌شده	فرآوانی	توضیحات	فرآوانی	فرآوانی
				پاسخ خیر	پاسخ بله
مالی، فیزیکی، روانی - اجتماعی	اجتماعی - فنی	۱	تجربه دزدیده شدن اموال	۲۲	۸
فیزیکی، روانی - اجتماعی	بیولوژیک	۱	حمله سگ‌های ولگرد		
فیزیکی	اجتماعی - فنی	۱	صدمه دیدن به‌خاطر کمبود روشنایی در شب		
فیزیکی، روانی - اجتماعی	اجتماعی - فنی	۲	تصادف جاده‌ای به دلیل شبکه ارتباطی نامناسب		
فیزیکی	طبیعی	۲	وقوع سیلاب و تگرگ		
فیزیکی	بیولوژیک	۱	ابتلا به بیماری به دلیل بهداشت پایین منطقه		

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

حدود ۲۲ نفر از مصاحبه‌شوندگان اظهار داشتند که در جریان بازدید و گردشگری از روستاهای مورد مطالعه و محدوده آن، تاکنون با مخاطره یا تهدیدی مواجه نشدند و ۸ نفر تجربه درگیری در مخاطراتی نظیر سیلاب و تگرگ، دزدی و حمله حیوانات و لگرد، تصادف جاده‌ای و بیماری را بیان داشتند. مخاطرات تصادف جاده‌ای و سیلاب بیشترین فراوانی را نسبت به سایر انواع مخاطرات داشته‌است.

در ادامه، از گردشگران خواسته شد تا بیان کنند احتمال رخداد چه مخاطراتی را در منطقه ادراک می‌کنند. در این بین، تنها ۲ نفر از پاسخگویان ابراز داشتند که احتمال ادراک رخداد هیچ مخاطره‌ای را ندارند و ۲۸ نفر از آن‌ها در ابعاد مختلف طبیعی، اجتماعی- فنی و بیولوژیکی ادراکاتی از مخاطرات احتمالی داشتند که در جدول زیر ارائه شده‌است. از میان این مخاطرات احتمالی ادراک‌شده، تصادفات جاده‌ای با ۳۷ درصد و مخاطره وقوع سیلاب با ۲۸,۵ درصد بیشترین احتمال ادراک‌شده از سوی گردشگران بودند (جدول ۳).

جدول ۳- مخاطرات احتمالی ادراک شده توسط گردشگران

پاسخ دهنده	بله	خیر	توضیحات	محور موضوعی: نوع ریسک	فراوانی	درصد
۳۰	۲۸	۲	احتمال وقوع و طوفان و سیل	فیزیکی	۱۰	۲۸,۵۷
			احتمال ریزش کوه	فیزیکی	۴	۱۱,۴
			احتمال وقوع زلزله	فیزیکی	۲	۵,۷
			تصادفات جاده‌ای	فیزیکی، روانی - اجتماعی	۱۳	۳۷,۱۴
			نبود امنیت و دزدی و کیف قاچاق	مالی، فیزیکی، روانی - اجتماعی	۳	۸,۵
			اپیدمی کرونا	فیزیکی	۲	۵,۷
			آتش‌سوزی مراتع و بیشه	فیزیکی	۱	۲,۸
			مجموع		۳۵	۱۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

در ادامه، با توجه به اینکه تنها ۲ نفر از مصاحبه‌شوندگان برای اولین بار از این منطقه بازدید می‌کردند و همچنین تنها ۸ نفر از آن‌ها تجربه رویارویی با مخاطرات در حین گردشگری را داشتند و ۲۲ نفر تاکنون دچار مخاطره‌ای در زمان بازدید از منطقه نشده بودند، از گردشگران خواسته شد تا عواملی که سبب ادراک مخاطرات احتمالی توسط آن‌ها شده بود را بیان کنند.

به عبارتی، بیان کنند چه عواملی سبب شده تا احتمال رخداد برخی از مخاطرات برای آن‌ها پررنگ‌تر شود (جدول ۴).

جدول ۴. چه عواملی موثر بر ادراک ریسک‌ها و مخاطرات احتمالی توسط گردشگران

محوری موضوعی	عوامل	فراوانی	درصد
ذهنی	آگاهی و اطلاع از مخاطرات غالب در منطقه	۱۳	۲۶
ذهنی	شخصیت محتاط و حساس	۸	۱۶
ذهنی	تجربه فردی	۹	۱۸
ذهنی	تجربه دیگران	۸	۱۶
عینی	مشاهده عینی شرایط آب‌وهوایی منطقه	۲	۴
عینی	تابلو و نشانگرها	۶	۱۲
عینی	اخبار و رسانه‌ها	۴	۸
	مجموع	۵۰	۱۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

براساس اظهارات گردشگران، ۲۶ درصد از پاسخگویان دانش و آگاهی برای تجزیه و تحلیل مشاهدات را به عنوان موثرترین عامل در ایجاد ادراک از مخاطرات احتمالی از محیط عنوان کردند. حدود ۱۸ درصد نیز تجربه شخصی از مواجهه در گذشته را عامل اصلی احساس خطر از مخاطرات دانسته‌اند. همچنین حدود ۱۶ درصد از آن‌ها تجربه دیگران و انتقال آن در گفت‌وگوها را عامل اصلی ادراک این مخاطرات دانستند. به عبارتی، انتقال تجارب دیگران از مواجهه با این مخاطرات یکی از عوامل اصلی افزایش ادراک مخاطرات توسط آن‌ها بوده است؛ و سایر عوامل نظیر ویژگی‌های شخصیتی از قبیل داشتن شخصیت محتاط، مشاهده عینی شرایط آب‌وهوایی، وجود تابلوهای اعلام خطر و همچنین اخبار و رسانه‌ها را عواملی برای افزایش آگاهی و ادراک ریسک‌های موجود برشمردند.

در بخش بعد، برای تجزیه و تحلیل پیامدهای ادراک ریسک‌های مقصد بر برنامه‌ریزی سفر گردشگران از آن‌ها خواسته شد که بیان کنند با ادراک احتمال وقوع این مخاطرات چه تصمیمی برای سفر خود گرفتند و این ادراک خطر چه تاثیری بر عملکرد آنها در بازدید از منطقه داشته است (جدول ۵).

جدول ۵. تاثیر ادراک مخاطرات در رفتار یا عملکرد گردشگران نسبت به تصمیم‌گیری درباره سفر

محور موضوعی: رفتار گردشگران	رفتار گزینش شده توسط گردشگران	فراوانی	درصد
برنامه‌ریزی زمانی	انتخاب فصل‌های خاصی برای بازدید از منطقه	۴	۴,۲
برنامه‌ریزی زمانی	سفر در ساعات مطلوب و در زمان روشنایی روز	۸	۸,۳
برنامه‌ریزی مکانی	عدم اسکان در مسیرهای آبی و مجاور رودخانه‌ها	۱۳	۱۳,۵
برنامه‌ریزی مکانی	عدم تردد به مکان‌هایی در معرض ریسک‌ها و مخاطرات	۲۲	۲۲,۹
احتیاط	مراقبت از وسایل و اموال	۴	۴,۲
احتیاط	احتیاط در رانندگی	۱	۱
احتیاط	احتیاط بیشتر در تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی سفر	۳۷	۳۸,۵
برنامه‌ریزی مکانی	استقرار در نواحی دارای امکان ارتباطات تلفنی و اجتماعی	۱	۱
تجهیز ابزار و امکانات سفر	تأمین و تهیه تجهیزات کافی برای مقابله در صورت بروز مخاطره	۲	۲,۱
شناخت و کسب اطلاعات بیشتر	کسب اطلاعات کافی درباره شرایط آب‌وهوایی منطقه قبل از سفر	۴	۴,۲
مجموع		۹۶	۱۰۰

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

گردشگران بعد از ادراک خطر، رفتارهای مختلفی نشان می‌دهند. حدود ۳۸,۵ درصد از مصاحبه‌شوندگان ابراز کردند که بعد از ادراک ریسک، محتاطانه عمل می‌کنند و سعی می‌کنند به مناطقی که احتمال وقوع مخاطره در آن‌ها بالاست سفر نکنند. ۲۲,۹ درصد بیان داشتند که از تردد به اماکن پرخطر اجتناب می‌کنند. همچنین ۱۳,۵ درصد از گردشگران تغییر زمان سفر را به‌عنوان گزینه رفتاری خود ابراز کردند. مواردی نظیر تحلیل شرایط جوی منطقه، تجهیز امکانات و ابزار مورد نیاز و غیره نیز برخی دیگر از موارد بیان‌شده توسط گردشگران هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

در بررسی و تحلیل یافته‌های حاصل از مصاحبه از گردشگران نواحی روستایی منطقه مورد مطالعه، سعی شد تا براساس چهار پرسش اصلی مطرح شده، مضامین اصلی مطابق با اهداف ترسیمی در مدل مفهومی در سه قالب نوع مخاطرات ادراک شده، علل و عوامل موثر بر ادراک، و پیامدهای آن استخراج و در زیر ارائه شود و در نهایت، راهکارهای پیشنهادی از سوی گردشگران برای کاهش احتمال خطر و بهبود زمینه‌های ادراک آن توسط گردشگران به‌عنوان یکی از راه‌های ارتباطی بین مسئولان با گردشگران ارائه شود.

الف- گام اول: طبقه‌بندی مخاطرات ادراک و تجربه‌شده

در تحلیل یافته‌های تحقیق، در گام اول، با استناد به اظهارات گردشگران در مورد مهم‌ترین مخاطرات ادراک شده توسط آن‌ها در مقصدهای گردشگری منطقه مورد مطالعه، این مخاطرات در دو قالب طبیعی و انسانی، به شرح جدول زیر دسته‌بندی شدند (جدول ۶). مسئله مهم در طبقه‌بندی مخاطرات و ریسک‌های ادراک شده نوع ریسک از نظر اثرات و پیامدهای آن است، که در اظهارات گردشگران مورد مطالعه، مخاطرات طبیعی اغلب به دلیل ریسک فیزیکی حاصل از وقوع مخاطرات انسانی به‌خاطر هر سه نوع ریسک مالی، فیزیکی و اجتماعی- روانی مورد توجه گردشگران بودند.

جدول ۶. دسته‌بندی مهم‌ترین مخاطرات ادراک شده توسط گردشگران در مقاصد روستایی مورد مطالعه

نوع ریسک استنباطی از مخاطرات درک شده	نوع مخاطرات	توضیحات	فراوانی	درصد
فیزیکی (احتمال آسیب جسمی)	طبیعی	احتمال وقوع و طوفان و سیل	۱۰	۲۸,۵۷
		احتمال ریزش کوه	۴	۱۱,۴
		احتمال وقوع زلزله	۲	۵,۷
		مجموع	۱۶	۴۵,۶۷
فیزیکی (احتمال آسیب جسمی)، مالی (از دست دادن پول و پس‌انداز سفر) روانشناختی- اجتماعی (ترس و اضطراب و سرزنش و...)	انسانی	تصادفات جاده‌ای	۱۳	۳۷,۱۴
		نبود امنیت و دزدی و کیف‌قاپی	۳	۸,۶
		اپیدمی کرونا	۲	۵,۷
		آتش‌سوزی مراکز و بیشه	۱	۲,۸
		مجموع	۱۹	۵۴,۲۸

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

ب- گام دوم: علل و عوامل موثر بر ادراک ریسک توسط گردشگران

عوامل موثر بر ادراک ریسک توسط گردشگران می‌تواند به دو گروه عینی و ذهنی دسته‌بندی شود. در بعد عینی، مشاهده شرایط و ویژگی‌های محیطی و انسانی (اجتماعی- فرهنگی) و در بعد ذهنی، ویژگی‌های فردی و شخصیتی و توانایی‌های شناختی افراد به لحاظ نوع شخصیت و ... می‌توانند عامل موثر بر درک ریسک مخاطرات مقصد باشند، که در بعد عینی، ابزاری نظیر رسانه‌ها می‌توانند در انتقال احتمال خطر و ایجاد آن‌ها موثر باشند.

در مجموع، عوامل عینی، با ۲۶ مورد فراوانی، در مقایسه با بعد ذهنی، با ۲۱ مورد فراوانی، تاثیر بیشتری بر ادراک ریسک مخاطرات محیط گذاشته‌است. براساس نتایج مصاحبه با گردشگران نمونه، عواملی نظیر آگاهی آن‌ها از شرایط محیطی منطقه، عوامل تجربه فردی در مراجعات قبلی، گفته‌های دیگران و وجود تابلوهای اعلام خطر، اخبار و رسانه‌ها مهم‌ترین عوامل تاثیرگذار بر ادراک از مخاطرات منطقه هستند (جدول ۷). در این رابطه، نمونه‌هایی از اظهارات گردشگران عبارت‌اند از:

- «چون از شرایط جوی مقصد اطلاع و آگاهی دارم، همیشه سعی می‌کنم در شرایط مناسب و با تجهیزات و امکانات مورد نیاز سفر کنم.»

- «کلا فردی بسیار محتاط هستم و همیشه بیشترین زمینه‌های احتیاطی را برای سفر و آمادگی برای مواجهه با مخاطرات رعایت می‌کنم.»

جدول ۷. دسته‌بندی علل و عوامل موثر بر ادراک ریسک گردشگران

درصد	فراوانی	عوامل	بعد
۲۶	۱۳	آگاهی گردشگر از مخاطرات محیطی موجود در منطقه	ذهنی
۱۶	۸	ویژگی‌های شخصیتی گردشگر	
۴۲	۲۱	مجموع	
۱۸	۹	تجربه فردی	عینی
۱۶	۸	تجربه دیگران	
۴	۲	شرایط آب‌وهوایی و جوی منطقه	
۱۲	۶	وجود تابلو و نشانگرهای اعلام مخاطره	
۸	۴	عملکرد اخبار و رسانه‌ها درباره مخاطرات در منطقه	
۵۸	۲۹	مجموع	

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

ج- گام سوم: پیامدهای ادراک ریسک مخاطرات در تصمیم و رفتار گردشگر در گام سوم، به تحلیل نگرش و رفتار گردشگران در پی ادراک خطرات مقصد پرداخته شد، که بر این اساس در قالب سه نگرش اجتناب از سفر (تغییر زمان و مکان سفر)، و رویارویی با خطر (کسب آگاهی و احتیاط بیشتر برای آمادگی در مواجهه با مخاطرات و تجهیز ابزار و الزامات سفر) است. براساس اظهارات گردشگران، حدود ۵۰ درصد از پاسخگویان در صورت ادراک خطر، برنامه سفر را به لحاظ زمان یا مکان تغییر می دهند و به زمان دیگر موکول می کنند یا به مکان دیگر سفر می کنند (جدول ۸).

جدول ۸. نگرش گردشگران به تصمیم سفر پس از ادراک خطرات مقصد گردشگری

درصد تجمیعی	نوع تغییر در برنامه و تجهیزات سفر			نگرش
	درصد	فراوانی	فرکانس	
۵۰	۱۲,۵	۱۲	تغییر زمان سفر	اجتناب از خطر
	۳۷,۵	۳۶	تغییر مکان اسکان	
۴۵,۸۳	۴۳,۷۵	۴۲	احتیاط بودن	رویارویی با خطر (کسب آگاهی و احتیاط بیشتر برای آمادگی در مواجهه با مخاطرات)
	۲,۰۸	۲	شناخت و کسب اطلاعات بیشتر	
۴,۱۶	۴,۱۶	۴	انتقال ریسک (تجهیز ابزار و الزامات سفر)	
۱۰۰	۱۰۰	۹۶	مجموع	

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

راهکار و پیشنهادات برای ارتقای سطح ادراک گردشگران از مخاطرات منطقه در نهایت، از گردشگران خواسته شد تا پیشنهادات و راهکارهایی که می تواند در ارتقای آگاهی و ادراک آن‌ها از مخاطرات احتمالی منطقه موثر باشد را بیان کنند (جدول ۹). در مجموع، می توان مدل بنیانی تحقیق حاضر در تحلیل انواع مخاطرات ادراک شده و عوامل موثر بر آن و همچنین رفتار گردشگران در مواجهه با خطرات درک شده را به صورت شکل (۱) ترسیم کرد:

جدول ۹. راهکارهای بهبود ادراک گردشگران از ریسک مخاطرات و مدیریت آن

درصد	فراوانی	پیشنهادات	پاسخ دهنده
۵,۷	۲	ارسال پیامک و پیام‌های هشدار هواشناسی	۳۰
۴۰	۱۴	نصب تابلو و تبلیغات علائم هشداردهنده در نواحی مخاطره‌خیز حریم رودخانه، پرتگاه‌ها و نواحی کوهستانی و ...	
۸,۵	۳	به‌کارگیری قوانین ممنوعیت ورود در برخی مواقع	
۱۱,۴	۴	ایجاد تجهیزات تأمین‌کننده امنیت بیشتر	
۸,۵	۳	برنامه‌ریزی بیشتر برای فصول گردشگری	
۲۵,۷	۹	ارسال پیامک و پیام‌های هشدار راه و جاده‌ای	
۱۰۰	۳۵	مجموع	

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

شکل ۱. مدل بنیانی تحقیق، مخاطرات ادراک‌شده، عوامل موثر بر مخاطرات و تاثیر آن بر تصمیم سفر گردشگران

(منبع: نگارندگان، ۱۳۹۹)

با توجه به نقش گردشگری در توسعه اقتصادی و پایداری روستاها، تقویت بعد امنیت گردشگری و افزایش زمینه‌های ادراک مخاطرات و آمادگی گردشگران برای رویارویی با آن‌ها از طریق افزایش زمینه‌های آشنایی و آگاهی در گردشگران با تقویت ارتباطات ریسک، افزایش مهارت‌های گردشگران در آمادگی برای مقابله با بحران‌های احتمالی، کسب اطلاع از وضعیت منطقه پیش از تصمیم به سفر، سفر با تجهیزات کامل، عدم ورود به حریم رودخانه‌ها و مناطق مخاطره‌آمیز، افزایش ایمنی راه و جاده‌ها، و ایجاد تابلوهای هشداردهنده در عرصه‌های مخاطره‌خیز مثل حریم رودخانه‌ها و ... توسط گروه‌های مختلف گردشگران و متولیان توسعه گردشگری می‌تواند راهگشا باشد، که در راستای نتایج و پیشنهادات بسیاری از مطالعات پیشینه نیز به آن‌ها اشاره شده است.

ORCID

Tahereh Sadeghloo <https://orcid.org/0000-0001-5046-5891>

منابع

- اشتری مهرجردی، اباذر. (۱۳۸۳). گردشگری طبیعی و توسعه پایدار. نشریه جهاد، ۲۶، ۷۸-۷۴.
- حیدری، زهرا، بدری، سید علی، سلمانی، محمد. (۱۳۹۵). نگرش جامعه محلی نسبت به مخاطرات ادراک شده توسعه گردشگری کشاورزی (مطالعه موردی: شهرستان تنکابن). مجله برنامه ریزی و توسعه گردشگری، ۵(۱۸)، ۸-۳۲.
- رنجبریان، بهرام؛ امامی، علیرضا؛ سلیم، شیرین. (۱۳۹۳). شناسایی مخاطرات ادراک شده گردشگران بالقوه از ایران. مجله برنامه ریزی و توسعه گردشگری، ۱۱، ۷۵-۵۳.
- زارع، رحیم، پورسعید، محمد مهدی، سلطانی نژاد، نیما. (۱۳۹۶). بررسی نقش میانجی تصویر مقصد بر رابطه میان ریسک‌های ادراک شده و تمایل به بازدید مجدد مورد مطالعه ارگ بم پس از فاجعه زلزله، فصلنامه مطالعات مدیریت گردشگری، ۱۲(۳۷)، ۴۷-۷۰. Doi: 10.22054/tms.2017.17170.1481
- زمان زاده، محمد، قدیری معصوم، مجتبی، فرجی سبکبار، حسنعلی، واعظی، هما. (۱۳۹۵). بررسی تاثیر مخاطرات بر توسعه گردشگری شهرستان سرعین. جغرافیا و مخاطرات طبیعی، ۲۰، ۱۵۱-۱۳۵. DOI: 10.22067/geo.v5i4.56285

سازمان مدیریت بحران کشور، ۱۳۹۸.

شریفی ولدانی، محمدسلیمان. (۱۳۹۳). ادراک محیطی مخاطرات گردشگری در مناطق خشک و بیابانی (نمونه موردی شهرستانهای نائین و خورو بیابانک). پایان نامه کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه ریزی توریسم، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران.

عسگری زاده، زهرا، رفیعان، مجتبی، داداش پور، هاشم. (۱۳۹۶). بررسی نقش ادراک ریسک مردم بر رفتارهای کاهش ریسک زلزله در شهر تهران. فصلنامه علمی - پژوهشی مدیریت بحران، ۱۲، ۵۷-۶۸.

فرجی سبکبار، حسنعلی، سلمانی، محمد، عیاشی، اطهره. (۱۳۹۲). ارزیابی سطح ریسک در فرایند توسعه سیستم‌های گردشگری شهرستان خرم آباد. فصلنامه جغرافیا و مخاطرات طبیعی، ۶، ۱۴۰-۱۲۳.

کیانی سلمی، صدیقه و مهربابی، علی. (۱۳۹۶). شناسایی عوامل موثر بر امنیت گردشگری و نقش آن در رضایت، وفاداری و جذب گردشگران (نمونه موردی: گردشگران اصفهان). فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات امنیت اجتماعی، ۵، ۲۲۹-۲۶۶.

لطفی فر، مجتبی، یغفوری، حسین. (۱۳۹۱). نقش امنیت در توسعه گردشگری (مطالعه موردی: شهرستان چابهار). مجموعه مقالات اولین همایش ملی توسعه سواحل مکران و اقتدار دریایی جمهوری اسلامی ایران، چابهار.

مویدفرد، سعیده، تقوایی، مسعود، زنگی آبادی، علی. (۱۳۹۳). تبیین امنیت گردشگران با تاکید بر مؤلفه‌های مدیریت بحران گردشگری فضاهای گردشگری شهر یزد. پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، ۷، ۲۴-۱.

نعیم آبادی، نازنین، سلیمی سبحان، محمدرضا، جوان، فرهاد، هاشم زهی، سودابه. (۱۳۹۷). سنجش رضایت مندی گردشگران ورزشی از امنیت مناطق ساحلی (مطالعه موردی: شهرستان چابهار). فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، ۱۳۱، ۵۳-۱۵۸.

نوروزی، اصغر. (۱۳۹۸). سنجش میزان تاب‌آوری سکونتگاه‌های روستایی در برابر مخاطرات محیطی (مطالعه موردی: بخش بلداجی). نشریه علمی - پژوهشی برنامه‌ریزی توسعه کالبدی، ۴(۳)، ۷۳-۸۸. DOI: 10.30473/psp.2019.6390

References

- Ahmad, F.A., Mohd N.I.I. & Toh, P.S. (2015). Sustainable Tourist Environment: Perception of international women travelers on safety and security in Kuala Lumpur. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 168:123-133. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.10.218>
- Andriotis, K. (2009). Sacred site experience: A phenomenological study. *Annals of tourism Research*, 36(1), 64-84. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2008.10.003>

- Asgarizadeh, Z., Rafieian, M., Dadashpoor, H. (2018). The Role of Risk Perception on Risk Mitigation Behaviors (Case Study: Earthquake in Tehran). *Journal of Emergency Management*, 6(2), 57-68. [In Persian].
- Ashtari Mehrjerdi, A. (2004). Natural tourism and sustainable development. *Jihad Magazine*, 26, 74-78. [In Persian].
- Berdychevsky, L. & Gibson, H.J. (2015). Phenomenology of young women's sexual risk-taking in tourism. *Journal of Tourism Management*, 46, 299–310. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2014.07.008>
- Blancas, F.J., González, M. & Caballero, R. (2017). A dynamic sustainable tourism evaluation using multiple benchmarks, *Journal of Cleaner Production*, 174(10), 1190-1203. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.10.295>
- Casimir, F. L. (1983). Phenomenology and hermeneutics: Evolving approaches to the study of intercultural and international communication. *International Journal of Intercultural Relations*, 7(3), 309-324. [https://doi.org/10.1016/0147-1767\(83\)90035-4](https://doi.org/10.1016/0147-1767(83)90035-4)
- Chang, S.Y. (2009). Australians' holiday decisions in China: A study combining novelty-seeking and risk-perception behaviors. *Journal of China Tourism Research*, 5(4), 364-387. DOI:10.1080/19388160903382533
- Crompton, J. (1979). An Assessment of the Image of Mexico as a Vacation Destination and the influence of Geographical Location upon that image. *Journal of Travel Research*, 17(4), 18-43. <https://doi.org/10.1177/004728757901700404>
- FarajiSabokbar, H., Salmani, M., Aiashi, A. (2013). Risk level assessing in tourism developing process (Case Study: Khorram Abad County). *Journal of Geography and Environmental Hazards*, 2(2), -. doi: 10.22067/geo.v0i0.20845 [In Persian].
- Giusti, G. & Maria Raya, J. (2019). The effect of crime perception and information format on tourists' willingness/intention to travel, *Journal of Destination Marketing & Management*, 11, 101-107. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2018.10.003>.
- Gonzalez, F., Diaz, P. & Miquel, J. (2018). Tourists Risk Perception and the Use of Mobile Devices in Beach Tourism Destinations. *Journal sustainability*, 10(2), 1-21. <https://doi.org/10.3390/su10020413>
- Gunn. M. (1972). *Vacations cape: Destination Tourist Regions*. Austin, Texas: Bureau of business research, University of Texas.
- Heydari, Z., Badri, S., Salmani, M. (2016). The Attitude of Local Community towards the Perceived Risks of Agri-tourism Development (Case Study: The City of Tonekabon). *Journal of Tourism Planning and Development*, 5(18), 8-32. [In Persian].
- Irshad, H. (2010). *Rural tourism: an overview*. Retrieved from [http://www1.agric.gov.ab.ca/\\$Department/deptdocs.nsf/all/csi13476/\\$FILE/Rural-Tourism.pdf](http://www1.agric.gov.ab.ca/$Department/deptdocs.nsf/all/csi13476/$FILE/Rural-Tourism.pdf)

- kiani salmi, S., mehrabi, A. (2018). Tourism security and specifying its effects on tourists' satisfaction, faithfulness, and attraction (case study: Isfahan Tourists). *Societal Security Studies*, 8(52), 229-266. [In Persian]
- Law, R. (2006). The perceived impact of risks on travel decisions. *International Journal of Tourism Research*, 8, 289-300. [https://doi.org/10.1002/\(ISSN\)1522-1970](https://doi.org/10.1002/(ISSN)1522-1970).
- Ling Yang, E. Sharif, S & Lattimore, C. (2015). Tourists is Risk Perception of risky destination: The Case of Sabah is eastern, *Tourism and Hospitality Research*, 1-16. DOI:10.1177/1467358415576085
- Lotfifar, M. & Yaghfori, H. (2011). The role of security in tourism development (Case study: Chabahar city). Proceedings of the First National Conference on Makran Coastal Development and Maritime Authority of the Islamic Republic of Iran, Chabahar. [In Persian].
- Merleau-Ponty, M., & Bannan, J. F. (1956). What is phenomenology? *Journal of Cross Currents*, 6(1), 59-70. <https://www.jstor.org/stable/24456652>
- Moayedfar, S., Taghvaei, M., & Zangiabadi, A. (2014). The security of tourism with emphasis of crisis management components (case study: tourism spaces of yazd). *Journal of police geography*, 2(7), 1-23. <https://www.sid.ir/en/journal/viewpaper.aspx?id=511501>. [In Persian].
- Morrow, R., Rodriguez, A. & King, N. (2015). Colaizzi's descriptive phenomenological method. *The Psychologist*, 28(8), 643-644
- Murthy, E. K. (2008). *Introduction to Tourism and Hospitality ethics*. India: ABD Publishers.
- Naim Abadi, N., Salimi Sobhan, M.R., Javan, F. & Hashemi zehi, S. (2018). Sports tourists from the coastal areas of security satisfaction questionnaire (Case study: the city of Chabahar). *Societal Security Studies*, 9(53), 131-158. [In Persian].
- Norouzi, A. (2019). Measuring the Resilience of Rural Settlements against the Environmental Hazards (Case Study: Boldaji District). *Physical Social Planning*, 6(3), 73-88. doi: 10.30473/psp.2019.6390. [In Persian].
- Park, K. Reisinger, Y. (2010). Differences in the perceived Influence of Natural Disasters and Travel Risk on International Travel. *Tourism Geographies*, 12(1), 1-24. DOI: 10.1080/14616680903493621
- Pernecky, T., & Jamal, T. (2010). (Hermeneutic) phenomenology in tourism studies. *Annals of Tourism Research*, 37(4), 1055-1075. <https://doi.org/10.1016/j.annals.2010.04.002>
- Ranjbarian, B., Emami, A., Salim, S. (2015). Identifying Perceived Risks of Potential Tourists about Iran as a Tourism Destination (Mixed Method Approach). *Journal of Tourism Planning and Development*, 3(11), 53-75. [In Persian].

- Rindrasih, E. (2018). Tourists Perceived Risk and Image of Destinations Prone to Natural Disasters: The Case of Bali and Yogyakarta, Indonesia. *Journal humaniora*, 30(2), 192-203. <https://doi.org/10.22146/jh.32239>
- Ritchie, J. B., & Hudson, S. (2009). Understanding and meeting the challenges of consumer/tourist experience research. *International Journal of Tourism Research*, 11(2), 111-126. <https://doi.org/10.1002/jtr.721>
- Sharifi Valdani, M. S. (1393). Environmental perception of tourism hazards in arid and desert areas (case study of Nain and Khor and Biyabank counties). Master Thesis in Geography and Tourism Planning, Faculty of Geography, University of Tehran. [In Persian].
- Talib, M. Sawari, S. Hamid, A. & Chin, T. (2016). Emerging Halal Food Market: An Institutional Theory of Halal Certificate Implementation, *Management Research Review*, 39 (9), 987-997. DOI:10.1108/MRR-06-2015-0147
- UNWTO, (2013). *Annual report of world tourism organization*. Published by the World Tourism Organization (UNWTO), Madrid, Spain.
- Villacé-Molinero, T., José Fernández-Muñoz, J., Orea-Giner, A. & Fuentes-Moraleda, L. (2021). Understanding the new post-COVID-19 risk scenario: Outlooks and challenges for a new era of tourism, *Journal of Tourism Management*, 86, 1- 11, <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2021.104324>.
- Williams, A. M., & Baláž, V. (2013). Tourism, risk tolerance and competences: travel organization and tourism hazards. *Journal of Tourism Management*, 35(0), 209-221. doi: 10.1016/j.tourman.2012.07.006.
- Xueqing Qi, C. Gibson, H. & Zhang, J. (2009). Perceptions of risk and Travel Intentions: The Case of chine and the Beijing Olympic Games. *Journal of sport and Tourism*, 14(1), 43-67. <https://doi.org/10.1080/14775080902847439>
- Zamanzadeh, S., Gadiri, M., Faraji Sabokbar, H., Vaezi, H. (2017). Impacts of Hazards on Tourism Development in the Town of Sarein. *Journal of Geography and Environmental Hazards*, 5(4), 135-151. doi: 10.22067/geo.v5i4.56285. [In Persian].
- Zare, R., Poursaeed, M.M. & Soltani Nejad, N. (2017). Examining the Mediating Role of Destination Image on the Relationship between Perceived Risk and Willingness to Revisit: The Case Study of Arg-e Bam after the Earthquake Disaster. *Tourism Management Studies*, 12(37), 47-70. doi: 10.22054/tms.2017.17170.1481. [In Persian]

استناد به این مقاله: گروسی، عطیه. (۱۴۰۰). شناسایی عوامل موثر بر ادراک گردشگران روستایی از ریسک مخاطرات محیطی و تاثیر آن بر رفتار سفر گردشگر، مطالعات مدیریت گردشگری، ۱۶ (۵۵)، ۲۹۷-۳۱۸.

Tourism Management Studies is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.